

Аналізуючи дані в перспективі двох років, можемо спостерігати виразний спад кількості товарів, які презентують зростання прибутку порівняно з базовим роком. Це стосується також підприємств, класифікованих як «green flag» (тільки 12,50 %), і тих, які позначені як «red flag» (тільки 31,25 %).

Висновки. Результати проведеного аналізу дозволяють сформулювати такі висновки:

1) «Здорові» компанії презентують реальні прибутки. І, зваживши на той факт, що досліджувана сфера охоплює роки фінансової кризи, спад прибутку, який однаково спостерігався в перспективі 1-го року, як і двох років потім, задавався натуральним явищем.

2) Підприємства, які маніпулюють даними, можуть за допомогою бухгалтерських технік утримати тенденцію зростання прибутку (зменшення збитку) лише на короткий строк (до року).

3) Маніпулювання даними в перспективі одного року, може негативно впливати на фінансові результати, презентовані в наступних роках (до одного року кількість випадків, в яких спостерігалось зростання прибутку/зменшення збитку, була 12, а в перспективі двох років – тільки 5).

Ці висновки можуть знадобитися широкому колу користувачів фінансової інформації, особливо інвесторам і учасникам фондових ринків. Припускаючи, що існує позитивна залежність між ціною акції і прибутком, можна вважати, що користь з інвестування на біржі залежить від уміння прогнозувати майбутні прибутки підприємства.

Звідси випливає, що фірми, які маніпулюють даними впродовж короткого строку, можуть забезпечити одержання очікуваного доходу з інвестицій. Однак маніпулювання даними в поточному періоді негативно впливає на результат в подальшій перспективі, що може призвести до падіння цін на акції.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Beneish M.D. The detection of earnings. Manipulation / M.D. Beneish // Financial Analysts Journal. – 1999. – № 55.
2. Beneish M.D. Detecting GAAP Violation: Implications for Assessing Earnings Management Among Firms with Extreme Financial Performance / M.D. Beneish // Journal of Accounting and Public Policy. – 1994. – № 16 (3).
3. Cynthia Harrington // журнал «Fraud Magazine», березень 2005.
4. Kapitał w operacyjnym i strategicznym zarządzaniu przedsiębiorstwem / Szczęśny W., Turyna J. – Wydawnictwo Naukowe Wydziału Zarządzania UW.
5. Francis J., Olsson P., Schipper K. // Earnings Quality, Foundation and Trends in Accounting, vol 1, no 4.

Стаття надійшла до редакції 12.03.2012.

УДК 331.101.262:658

Паніна М.М.

Вища школа менеджменту, м. Варшава

Чешлік Р., д.е.н.

Варшавський університет

ОБМЕЖЕННЯ МОДЕЛІ М.Д. БЕНИША В ІДЕНТИФІКАЦІЇ ОЦІНКИ ЯКОСТІ ПРИБУТКУ

В данній статтє в рамках єдиничного аналізу совершена оцєнка возможности использования модели М.Д. Бениша как диагностического инструмента качества финансовой информации компаний, входящих в состав Индекса UX ПАО «Украинской биржи». Особый акцент был сделан на то, чтобы показать преимущества и ограничения модели в идентификации и классификации компаний как потенциальных манипуляторов.

Анализ, представленный в данной статтє, подтверждает то, что преимуществом модели является способность получения синтетических и объективных оценок качества финансовой отчетности. С другой стороны, к ограничениям модели следует отнести:

- 1) *отсутствие однозначной интерпретации в рамках различных вариантов модели,*
- 2) *отсутствие возможности определения области манипулирования прибылью,*
- 3) *способность идентификации исключительно практик завышения финансового результата.*

Ключевые слова: *модель, преимущества, ограничения, оцєнка, отчетность, манипулирование, интерпретация.*

This article estimates the possibility of M.D. Beneish's model use as a diagnostic tool for financial data quality of the companies listed on Ukrainian Stock Exchange. A special emphasis is made on the demonstra-

tion of advantages and disadvantages of the model for identification and classification of companies as potential manipulators.

The analysis presented in this article demonstrates that the ability to make synthetic and objective evaluation of financial reporting quality is the advantage of the model. On the contrary, the disadvantages of the model are:

- 1) the lack of clear interpretation within various variants of the model,
- 2) the lack of ability to determine the manipulation scope of profit,
- 3) the ability of identification only of practices of overstatement in financial results.

Key words: model, advantages, disadvantages, evaluation, statements, manipulation, interpretation.

Вступ. Ця стаття є продовженням ранніх опрацювань у сфері бухгалтерських маніпуляцій, а також методів оцінки якості фінансової звітності. У попередніх дослідженнях систематизовано поняття і виконано спробу опрацювати модель оцінки якості прибутку, яка була піддана верифікації в польських реаліях. Її конструкційні основи спираються на складні економетричні моделі [1, с. 128–146; 2, с. 26–37]. Хоча такий підхід домінує в емпіричних дослідженнях, важко ігнорувати факт існування досить сильної залежності між економічно-фінансовою стійкістю компаній та практиками маніпулювання фінансовою звітністю. Як показує ряд досліджень, фірми, які мають фінансові труднощі, значно частіше маніпулюють даними, ніж «здорові» фірми [2, с. 131–146]. Відтак основним методом оцінки підприємств є показниковий аналіз. Таким чином, поєднавши ці два факти, можна поставити слушне питання: чи вдасться пов'язати певні фінансові показники з зазначеними техніками, які використовуються для створення іміджу фірми. Це припущення стало основою для опрацювання декількох моделей, серед яких найбільш відома модель М.Д. Беніша [3, с. 24–36]. Низький рівень знань про існування таких рішень серед користувачів фінансової звітності став підставою для презентації у цій статті методологічних припущень такого підходу. У той же час в емпіричній частині виконано верифікацію її інтерпретаційної вартості в українських реаліях.

Конструкційна основа моделі М.Б. Беніша. Модель М.Д. Беніша належить до методів оцінки якості інформації, представленої в фінансових звітах підприємств. Причому його конструкція складається з економічних показників, які представлені в табл. 1.

Таблиця 1

Показники, які утворюють основу конструкції моделі М.Д. Беніша

Показник	Формула
DSRI (Day Sales in Receivables Index)	$\frac{\frac{\text{Дебіторська заборгованість}(t)}{\text{Дохід від реалізації продукції}(t)}}{\frac{\text{Дебіторська заборгованість}(t-1)}{\text{Дохід від реалізації продукції}(t-1)}}$
GMI (Gross Margin Index)	$\frac{\frac{\text{Дохід від реалізації продукції}(t-1) - \text{Собівартість реалізованої продукції}(t-1)}{\text{Дохід від реалізації продукції}(t-1)}}{\frac{\text{Дохід від реалізації продукції}(t) - \text{Собівартість реалізованої продукції}(t)}{\text{Дохід від реалізації продукції}(t)}}$
AQI (Assets Quality Index)	$1 - \frac{\frac{\text{Оборотні активи}(t) + \text{залишкова вартість}(t)}{\text{Баланс}(t)}}{\frac{\text{Оборотні активи}(t-1) + \text{залишкова вартість}(t-1)}{\text{Баланс}(t-1)}}$
SGI (Sales Growth Index)	$\frac{\text{Дохід від реалізації продукції}(t)}{\text{Дохід від реалізації продукції}(t-1)}$
SGAI (Sales General and Administrative Expenses Index)	$\frac{\frac{\text{Адміністративні витрати}(t) + \text{витрати на збут}(t)}{\text{Дохід від реалізації продукції}(t)}}{\frac{\text{Адміністративні витрати}(t-1) + \text{витрати на збут}(t-1)}{\text{Дохід від реалізації продукції}(t-1)}}$

Продовження табл. 1

DEPI (Depreciation Index)	$\frac{\frac{\text{Амортизація}(t-1)}{\text{Амортизація}(t-1) + \text{Залишкова вартість}(t-1)}}{\frac{\text{Амортизація}(t)}{\text{Амортизація}(t) + \text{Залишкова вартість}(t)}}$
LVGI (Leverage Index)	$\frac{\frac{\text{Зальна сума зобов'язань}(t)}{\text{Баланс}(t)}}{\frac{\text{Зальна сума зобов'язань}(t-1)}{\text{Баланс}(t-1)}}$
TATA (Total Accruals to Total Assets)	$\frac{\text{Прибуток}(t) - \text{Чистий рух коштів від операційної діяльності}(t)}{\text{Баланс}(t)}$

Джерело: Опрацювання власне на підставі моделі М.Д. Беніша.

Для описаних вище показників розроблено моделі восьми і п'яти чинників, за допомогою яких можна виявити маніпуляційні дії у фінансовій звітності фірм.

Модель восьми чинників (формула):

$$M = -4,84 + 0,920 * DSRI + 0,528 * GMI + 0,404 * AQI + 0,892 * SGI + 0,115 * DEPI - 0,172 * SGAI + 4,679 * TATA - 0,327 * LVGI;$$

Модель п'яти чинників (формула):

$$M = -6.065 + 0.823 * DSRI + 0.906 * GMI + 0.593 * AQI + 0.717 * SGI + 0.107 * DEPI.$$

Граничний рівень M-score для моделі М.Д. Беніша становить (-2,22). Значення, нижче M-score, ідентифікує даного суб'єкта як маніпулятора. При цьому М.Д. Беніш підкреслює, що модель не виконує своєї функції, якщо маніпуляції охоплюють не тільки сферу доходів, але є й результатом інших подій.

Перевірку моделі М.Д. Беніша виконали Т. Кук і Г. Грув [4, с. 79–88], проаналізувавши 120 маніпуляторів і 67 366 публічних товариств у 1986 – 2001 роках.

У результаті верифікації M-score був змінений до рівня (-1,99), а точність моделі в ідентифікації маніпуляторів сягнула 76 % в першому році (у якому застосовано «шахрайські» методи) і 66 % у другому році (після року застосування техніки «креативної» бухгалтерії). Водночас модель має дві помилки: помилка типу I – кваліфікація підприємця як маніпулятора, яким він не є, і помилка типу II – кваліфікація маніпулятора як «чесного» підприємця. Результати аналізу виявили, що в першому році ймовірність того, що буде зроблена помилка типу I, становить 14 %, а ймовірність помилки типу II становить 10 %. У другому році величина знаходиться на тому ж рівні для обох типів помилок і становить 17 %. Ефективність презентованої моделі полягає в спільному дослідженні «чесних» суб'єктів і маніпуляторів. Якщо досліджуються тільки суб'єкти-маніпулятори, точність моделі спадає до 68 %.

Пізнавальні обмеження моделі М.Д. Беніша на прикладі товариств, які входять до складу Індексу UX ПАТ «Української біржі». У літературі предмета модель М.Д. Беніша використовується в основному в широких статистичних дослідженнях, в яких аналізується залежність між якістю інформації та майбутньою ціною акції, або також у прогнозуванні майбутнього прибутку чи майбутніх надходжень грошових коштів. Результати дослідження показують високу ефективність моделі в цій сфері. Метою нинішнього дослідження є визначення обмежень моделі М.Д. Беніша як діагностичного інструменту в рамках вузького (одиночного) аналізу якості фінансової інформації товариств, котируваних на Українській біржі.

У цій статті проаналізовано фінансові дані 12 товариств Індексу UX, за винятком банків, за 2007 – 2009 роки. Кінцева вибірка не є випадковою.

У першу чергу, було обчислено показники, що утворюють конструкційну основу моделі М.Д. Беніша (табл. 1).

Далі визначено M-score для моделі восьми і п'яти чинників (табл. 2), на підставі чого класифіковано підприємства на маніпуляторів (red flag) та неманіпуляторів (green flag). Одночасно в процесі класифікації було прийнято два граничні рівні M-score: оригінальна вартість моделі М.Д. Беніша (-2,22) і (-1,99) вартість, зверифікована Т. Куком і Г. Грувом.

Таблиця 2

Вартості показників для моделі М.Д. Беніша за 2007 – 2009 роки

ПАТ УКРНАФТА	DSRI	GMI	AQI	SGI	SGAI	DEPI	LVGI	TATA
2007	1,36	1,06	1,06	0,59	1,49	0,95	0,81	0,05
2008	6,67	1,68	0,81	1,91	0,61	0,95	1,30	0,10
2009	1,37	1,79	0,63	1,06	1,30	0,96	2,17	0,15
ПАТ Концерн Стирол								
2007	0,97	1,05	1,51	1,18	1,01	1,11	0,87	0,26
2008	0,53	0,47	0,96	1,10	0,94	1,10	0,55	0,00
2009	1,59	-2,50	0,97	0,44	1,26	0,96	1,30	-0,08
ВАТ Мотор Січ								
2007	0,57	0,88	0,88	1,41	0,94	1,01	1,00	0,11
2008	1,43	1,23	0,87	1,18	0,91	1,00	1,27	-0,01
2009	0,40	0,83	1,02	1,82	0,69	1,01	0,80	0,07
ПАТ Укртелеком								
2007	1,02	0,99	0,99	1,02	2,12	0,97	0,99	-0,11
2008	1,04	1,64	0,97	0,98	1,35	0,96	1,39	-0,20
2009	1,14	0,80	0,88	1,03	0,97	0,93	1,00	-0,14
ПАТ Алчевський металургійний комбінат								
2007	3,29	1,04	0,91	1,45	0,83	1,19	0,94	0,01
2008	0,59	1,01	0,47	1,71	1,08	1,29	1,21	-0,17
2009	1,96	20,27	0,96	0,66	1,37	0,83	1,11	-0,14
ВАТ Авдіївський коксохімічний завод								
2007	2,28	1,40	0,48	1,49	0,69	0,91	1,19	-0,09
2008	5,06	0,79	0,66	1,59	0,80	151,53	1,18	0,02
2009	1,93	-1,69	0,87	0,48	2,10	0,03	1,02	-0,01
ПАТ Азовсталь								
2007	1,32	0,92	0,81	1,31	0,84	1,04	0,87	0,08
2008	1,85	1,40	0,33	1,30	0,90	1,18	1,79	0,00
2009	2,36	5,45	0,64	0,74	1,04	344,27	1,03	0,02
ПАТ Центренерго								
2007	0,76	1,04	0,95	1,29	0,90	0,97	0,98	-0,03
2008	0,12	2,32	6,58	1,36	0,85	0,97	1,14	-0,03
2009	0,89	-2,42	0,97	0,96	1,18	0,97	1,04	-0,09
ПАТ Донбасенерго								
2007	0,87	1,47	1,02	1,07	1,20	1,00	0,93	-0,01
2008	0,73	0,80	0,93	1,50	0,83	0,99	1,09	-0,05
2009	0,72	23,29	0,99	1,17	0,96	0,99	1,18	-0,05
ПАТ Єнакієвський металургійний завод								
2007	0,87	0,66	0,88	1,45	0,94	0,98	0,99	0,16
2008	2,11	2,07	0,61	1,66	0,97	34,88	1,13	-0,11
2009	1,53	-0,49	1,20	0,72	0,96	0,18	1,21	-0,15
ВАТ Стахановський вагонобудівний завод								
2007	1,66	1,26	0,79	2,60	0,69	1,04	1,00	0,33
2008	0,79	0,75	4,27	1,49	1,03	1,10	0,91	0,14
2009	1,29	2,01	1,43	0,26	1,52	0,98	0,95	-0,26

Продовження табл. 2

ПАТ Ясинівський коксохімічний завод								
2007	2,44	0,92	0,15	1,37	0,74	1,22	0,65	0,09
2008	1,29	0,99	3,27	1,49	0,96	0,97	1,02	0,13
2009	4,28	1,38	0,56	0,77	2,07	0,96	1,69	0,16

Джерело: Опрацювання власне на підставі фінансових звітів товариств.

Аналіз даних, представлених у табл. 3, вказує на першу проблему, пов'язану з використанням моделі М.Д. Беніша, в одиничній оцінці якості фінансової звітності. Для прикладу, у 2007 році товариство ПАТ Концерн Стирол відповідно до моделі восьми чинників було визнане маніпулятором, а згідно з моделлю п'яти чинників було вільним від маніпуляції. Схожа ситуація спостерігається і в 2009 році в компанії ВАТ Мотор Січ.

Таблиця 3

Вартості показників M-score для Моделі М.Д. Беніша за 2007 – 2009 роки

	M-score		Інтерпретація		
	Модель восьми чинників	Модель п'яти чинників	Модель восьми чинників	Модель п'яти чинників	Виправлено Т. Cook і Н. Grov
			>-2,2		>-1,99
ПАТ УКРНАФТА					
2007	-2,266	-2,842	Green flag	Green flag	Green flag
2008	4,249	2,902	Red flag	Red flag	Red flag
2009	-1,551	-2,075	Red flag	Red flag	Red flag
ПАТ Концерн Стирол					
2007	-0,824	-2,460	Red flag	Green flag	Red Flag
2008	-2,925	-3,725	Green flag	Green flag	Green flag
2009	-4,825	-6,024	Green flag	Green flag	Green flag
ВАТ Мотор Січ					
2007	-2,096	-3,159	Red flag	Green flag	Green flag
2008	-1,967	-2,307	Red flag	Green flag	Red flag
2009	-1,943	-2,975	Red flag	Green flag	Red flag
ПАТ Укртелеком					
2007	-3,161	-2,909	Green flag	Green flag	Green flag
2008	-3,266	-2,344	Green flag	Green flag	Green flag
2009	-3,145	-3,032	Green flag	Green flag	Green flag
ПАТ Алчевський металургійний комбінат					
2007	0,139	-0,711	Red flag	Red flag	Red flag
2008	-3,279	-3,020	Green flag	Green flag	Green flag
2009	7,504	15,049	Red flag	Red flag	Red flag
ВАТ Авдіївський коксохімічний завод					
2007	-1,310	-1,469	Red flag	Red flag	Red flag
2008	18,910	16,561	Red flag	Red flag	Red flag
2009	-3,938	-5,151	Green flag	Green flag	Green flag
ПАТ Азовсталь					
2007	-1,564	-2,617	Red flag	Green flag	Red flag
2008	-1,703	-2,019	Red flag	Red flag	Red flag
2009	40,295	38,566	Red flag	Red flag	Red flag

Продовження табл. 1

ПАТ Центренерго					
2007	-2,543	-2,907	Green flag	Green flag	Green flag
2008	-0,167	1,118	Red flag	Red flag	Red flag
2009	-4,894	-6,156	Green flag	Green flag	Green flag
ПАТ Донбасенерго					
2007	-2,322	-2,540	Green flag	Green flag	Green flag
2008	-2,628	-3,004	Green flag	Green flag	Green flag
2009	8,912	17,162	Red flag	Red flag	Red flag
ПАТ Єнакієвський металургійний завод					
2007	-1,669	-3,085	Red flag	Green flag	Red flag
2008	2,862	2,835	Red flag	Red flag	Red flag
2009	-3,788	-4,000	Green flag	Green flag	Green flag
ВАТ Стахановський вагонобудівний завод					
2007	1,194	-1,114	Red flag	Red flag	Red flag
2008	-0,351	-1,018	Red flag	Red flag	Red flag
2009	-3,472	-2,049	Green flag	Green flag	Green flag
ПАТ Ясинівський коксохімічний завод					
2007	-0,603	-2,021	Red flag	Red flag	Red flag
2008	-0,271	-0,992	Red flag	Red flag	Red flag
2009	0,705	-0,307	Red flag	Red flag	Red flag

Джерело: Опрацювання власне на підставі фінансових звітів товариств

Наступна проблема пов'язана з дослідженням Т. Кука і Г. Грува, які, спираючись на іншу вибірку, провели верифікацію моделі, в результаті чого було збільшено граничний рівень з (-2,22) до (-1,99). Насправді ж у випадку підприємства ВАТ Мотор Січ виникла зміна класифікації з «red flag» (оригінальна модель) на «green flag» (модель Т. Кука і Г. Грува). Цей факт може означати, що залежно від вибірки дослідження та специфіки обліку в даній державі граничний рівень моделі може бути змінним.

У процесі діагностики якості фінансової звітності досліджуваних товариств першочергове значення має порівняння рівня показника M-score з граничною величиною.

Проте може виникнути проблема однозначної інтерпретації у випадку, коли одне товариство досягає високого рівня M-score, а друге – значно нижчого, хоча M-score перевищує граничний рівень. Для прикладу, в 2009 році ВАТ Мотор Січ була визначена як маніпулятор при M-score (-1,943). У тому самому році інша компанія ПАТ Азовсталь також була визначена як маніпулятор при M-score значно вищому (40,295). Тобто, імовірно, модель не утворює шкали, яка б дозволяла оцінити інтенсивність використання недозволених «креативних» бухгалтерських технік у формуванні фінансової звітності.

У такому контексті можна вказати на іншу інтерпретаційну проблему, а саме близькість показника M-score до граничного рівня. Прикладом може бути товариство ВАТ Мотор Січ, яке у 2007 році було визнане маніпулятором при рівні M-score (-2,096). Однак компанія ПАТ УКРНАФТА, яка досягнула рівня M-score, не набагато нижчого (-2,266), була визнана вільною від маніпуляцій.

Наступна неточність моделі стосується змін рівня показників M-score у рамках часових рядів. Така оцінка показує, якого рівня в минулі роки досягав M-score та яка інтенсивність змін у досліджуваному періоді. Прикладом може бути товариство ВАТ Мотор Січ, яке в усіх досліджуваних роках має рівень M-score, подібний до величини від (-1,943) до (-2,096). Цей факт може вказувати на те, що компанія маніпулює даними в усі роки, але це можна також інтерпретувати як нормальний (відповідний) рівень для цього підприємства. Для порівняння, величина M-score ПАТ Донбасенерго в перші два досліджувані роки коливається між (-2,322) та (-2,628), натомість у 2009 році показник радикально збільшився і становив (8,912). Таке виразне відхилення може свідчити про використання у 2009 році «креативних» маніпуляційних бухгалтерських технік.

Варто пам'ятати, що модель М.Д. Беніша спирається на індивідуальні (вибіркові) показники, яким надано певного значення. Їх оцінка дозволяє вказати області маніпуляції. Для прикладу, ПАТ Єнакієвський металургійний завод у 2007 році був визнаний маніпулятором при M-score (-1,669). Од-

нак, зважаючи на розклад показників моделі, можемо зауважити, що головним чинником високого M-score був показник SGI. Його величина (1,45) означає, що у 2007 році досліджувана фірма досягнула 45 % зростання продажу. В такій ситуації важко однозначно стверджувати, що товариство, в якому зростає дохід від реалізації продукції, може бути маніпулятором, особливо коли показник DSRI досягає величини, нижчої одиниці. Подібну ситуацію спостерігаємо в компанії ВАТ Мотор Січ з рівнем M-score (-3,159), де у 2007 році показник SGI становив (1,41), а DSRI - (0,57).

Висновки. Оминаючи факт ефективності моделі М.Д. Беніша в широких статистичних дослідженнях, зауважимо, що можливість її використання в оцінці якості фінансової інформації вибраних товариств не є однозначною. Безсумнівно, перевагою моделі з пізнавальної точки зору є те, що вона уможливорює синтетичну та об'єктивну оцінку якості фінансової звітності. Черговою перевагою моделі є також те, що вона містить у своїй конструкції комплекс індивідуальних показників з відповідним значенням. Це дозволяє, у випадку негативної оцінки, відокремити показники, які мали вирішальне значення, і в подальшій черговості визначити області, що вимагають ретельної індивідуальної оцінки.

У свою чергу, до істотних недоліків моделі слід зарахувати брак однозначної інтерпретації в рамках різних варіантів моделі, брак можливості визначення масштабу маніпулювання прибутком, можливості ідентифікації тільки практик завищення фінансового результату, особливо попри зростання величини продажу.

Підсумовуючи аналіз можливості використання моделі М.Д. Беніша в рамках одиничних досліджень, слід стверджувати, що результати оцінки на підставі цієї моделі повинні трактуватися більше як знак попередження і мають бути своєрідним вступом до поглибленого аналізу фінансової звітності досліджуваних товариств.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Cieślak, R. Metody oceny wiarygodności sprawozdań finansowych w praktyce światowej: Przedsiębiorczość – aspekty finansowe i społeczne, Szczęśny, W. Turyna, J. Wymysłowski, S., Wydawnictwo Naukowe Wydziału Zarządzania UW.
2. Cieślak, R. Wykorzystanie analizy wskaźnikowej w ocenie „jakości” zysku księgowego – aspekty praktyczne w: Kapitał w operacyjnym i strategicznym zarządzaniu przedsiębiorstwem, Szczęśny, W. Turyna, J., Wydawnictwo Naukowe Wydziału Zarządzania UW.
3. Beneish, M.D. Detecting GAAP Violation: Implications for Assessing Earnings Management Among Firms with Extreme Financial Performance // Journal of Accounting and Public Policy. – 1994. – № 16 (3); Summers, S.L., Sweeney, J.T. Fraudulently misstated financial statements and insider trading: an empirical analysis // Accounting Review. – 1998. – № 73 (1).
4. Beneish, M.D. Detecting GAAPop.cit.; Beneish, M.D. The detection of earnings. Manipulation // Financial Analysts Journal. – 1999. – № 55.
5. Grove, H. Cook, T. Basilico, E. Detection and prevention of fraudulent financial reporting: an empirical analysis // 27th Annual Congress the European Associations, Prague, April 1-3, 2004. За: Zarzecki, D. Dobosz, A. Detekcja manipulacji księgowych. w: Zagrożenie upadłością. Materiały i prace Instytutu Funkcjonowania Gospodarki Narodowej, Tom XCIII, Szkoła Główna Handlowa, Warszawa, 2005.

Стаття надійшла до редакції 12.03.2012.

УДК 005.519.8:005.935

**Шпанковська Н.Г., к.е.н., доцент, професор,
Канська О.І., асистент,
Кучеренко Р.П., здобувач**
Національна металургійна академія України

ДОСЛІДЖЕННЯ СУТНОСТІ НАУКОВИХ КАТЕГОРІЙ «КОНТРОЛЬ», «УПРАВЛІНСЬКЕ РІШЕННЯ», «КОНТРОЛЬ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ»

Проведен анализ существующих подходов к определению содержания контрольных категорий. Определены достоинства и недостатки существующих трактовок рассматриваемых категорий. Обоснована сущность категорий «контроль», «управленческое решение» и «контроль управленческих решений» с позиций системного подхода и с учетом современных требований к объектам контроля.

Ключевые слова: *анализ, контроль, управленческие решения, контроль управленческих решений, системный подход, понятийный аппарат.*

The analysis of existing approaches to the definition of the content of control categories is conducted. Merits and demerits of existing interpretations of considered categories are identified. The nature of catego-